

УДК 821.161.2-312.9-051(01)

УКРАЇНЬСЬКА ФАНТАСТИКА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ У ПЕРІОДИЦІ ТА КНИЖКОВИХ ВИДАННЯХ

Віталій КАРАЦУПА*, Олександр ЛЕВЧЕНКО**

*ПАТ “Укртелеком”, вул. Мазіна, 19/59, м. Бердянськ, 71100, Україна,
ел. пошта: archivsf@gmail.com

**Національний університет “Львівська політехніка”,
вул. Ст. Бандери, 12, м. Львів, 79013, Україна, ел. пошта: levch@lp.edu.ua

У статті подано результати дослідження україномовних публікацій української фантастики другої половини ХХ століття. Коротко проаналізовано життя і творчість найвідоміших українських письменників, які працювали у жанрі фантастики, наведено переліки їхніх творів у періодиці та окремих книжкових видань.

Ключові слова: українська фантастика, бібліографія.

У цій статті, що є продовженням нашої публікації¹, подаємо огляд української фантастики другої половини ХХ ст. з особливою увагою на бібліографії україномовних видань. Як і в першій частині, тут ітиметься лише про тих письменників, які писали українською мовою (хоча подекуди поряд із російською), вважали Україну своєю Батьківщиною, а не просто адміністративною одиницею СРСР, і проживали чи проживають на території сучасної України. Навряд чи це дослідження можна вважати абсолютно повним і завершеним, однак серед існуючих на сьогодні праць на заявлену тематику воно є якщо не першим, то, принаймні, одним із найгрунтовніших.

НОВИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНЬСЬКІЙ ФАНТАСТИЦІ

Відлік нового періоду в українській фантастиці варто розпочати від першої половини 60-х років ХХ ст. Це був час завершення хрущовської політичної “відлиги” (після сталінських “морозів”), коли жорстка тоталітарна система Радянського Союзу допускала певну лібералізацію в усіх галузях життя, зокрема й у літературі, і повернення до практики “закручування гайок”, хоча й у слабшій формі. Деякі вже відомі письменники почали звертатись до фантастики як до літературного жанру, де можна було почуватися вільніше, ніж деінде (наприклад, Юрій Щербак або Євген Гуцало), інші стали розвивати започаткований попередниками жанр гумористичної фантастики (Микола Білкун) та впроваджувати її у дитячу літературу (Юрій Ячейкін, Георгій Почепцов), хтось брався до створення фантастики на продовження науково-популярної діяльності (Наталя Околітенко).

З’явилася в українській фантастиці й нова проблема: внаслідок постійних і потужних зусиль влади зі створення “ нової історичної спільності людей – радянського народу ” чимало українських письменників почали писати російською мовою і прагнули видаватися одразу в московських та інших потужних російських видавництвах. Це було пристосуванням письменників до реалій того часу, що, звісно, аж ніяк не може принижувати їхнього таланту або заперечувати літературної кар’єри.

¹ Див.: Карацупа В., Левченко О. Українська фантастика ХІХ–ХХ століть у періодиці та книжкових виданнях // Вісник Львівського університету. Серія книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – Львів, 2011. – Вип. 6. – С. 215–243.

Микола Васильович БІЛКУН (21 грудня 1928 – 17 червня 1995)

Український письменник і журналіст, автор близько 40 книг, сотень фейлетонів, оповідань, гуморесок, сценаріїв. Народився в селі Приворіття Старо-Ушицького району Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької) області. Після загибелі батька-льотчика в 1943 р., у неповні 16 років пішов на фронт. Із серпня 1944 р. – солдат-зброяр 420-го авіаполку Третього Білоруського фронту, потім курсант Київського училища самохідної артилерії. Був поранений, внаслідок чого втратив ногу. Після війни у 1950 р. закінчив Вінницький медичний технікум, у 1957 р. – Вінницький медичний інститут, після чого переїхав до Києва і до кінця життя займався журналістською та письменницькою діяльністю.

Писати Микола почав ще в госпіталі. Пізніше ризикнув надіслати свої оповідання відомому українському гумористові Остапу Вишні, і той переконав юнака зайнятися літературою всерйоз. М. Білкун випробував себе майже у всіх літературних жанрах, крім, хіба що, поезії. Основу його літературної діяльності становить гумор і сатира, багато років він працював заступником головного редактора гумористичного журналу “Перець”, наклад якого доходив до 3 млн примірників. Однак писав також п'єси, прозу та книги для дітей. Усього в Миколи Білкуна вийшло більше 30 авторських книг, а також кілька у співавторстві, зокрема у 1980-х рр. він разом з Володимиром Кисельовим опублікував детективну дилогію “Веселий Роман” та “Роман шукає”.

Свою данину М. Білкун віддав і фантастиці. Він є автором фантастичних повістей “Годованці Сонця” і “Багато, багато, багато золота”, які вийшли окремими книжками, а також десятка фантастичних оповідань і гуморесок. Хоча цей жанр у його творчості займає незначне місце, фантастику він дуже любив і прищепив любов до неї дітям та онукам.

В останні роки Микола Білкун багато хворів і помер у 1995 р. від гострої серцевої недостатності. Похований письменник у Києві.

Публікації в періодиці

– Білкун М. Машина “Чого бажаєте?": оповідання // Знання та праця. – 1961. – № 5. – С. 23–24.

– Білкун М. Спаніель містера Дарлінга: оповідання // Наука і суспільство. – 1967. – № 5. – С. 50–52.

– Білкун М. Вічна молекула: оповідання // Знання та праця. – 1967. – № 7. – С. 24–25.

– Білкун М. Бензиновий вітамін: оповідання // Знання та праця. – 1968. – № 8. – С. 24.

– Білкун М. Дактилоскопична балада: оповідання // Знання та праця. – 1971. – № 8. – С. 24–25.

– Білкун М. Заброди з космосу: оповідання // Знання та праця. – 1973. – № 10. – С. 22–23.

– Білкун М. Срібляста рибка для тестя: оповідання // Знання та праця. – 1978. – № 9. – С. 22–26.

– Білкун М. Найперший прокатний пункт: оповідання // Наука – Фантастика. – 1991. – № 10. – С. 20–21.

Публікації у збірниках

– Білкун М. Спаніель містера Дарлінга // Зустріч з тайфуном. – Київ: Веселка, 1968. – С. 150–157.

Окремі видання

- Білкун М. В. Сузір'я блакитного верблюда. – Київ: Веселка, 1965. – 80 с. – 26 коп. – 65000 прим.
- Білкун М. В. Годованці Сонця. – Київ: Веселка, 1968. – 216 с. – (Наукова фантастика). – 33 коп. – 65000 прим.
- Білкун М. В. Багато, багато, багато золота. – Київ: Молодь, 1975. – 184 с. – 46 коп. – 65000 прим.
- Білкун М. В. Епізоди пекельних буднів. – Київ: Молодь, 1991. – 224 с. – 30 000 прим.

Радій Федорович ПОЛОНСЬКИЙ (12 жовтня 1930 – 5 травня 2003)

Український письменник і драматург. Народився у Харкові в родині агронома. У 1952 р. закінчив факультет журналістики Харківського університету, після чого упродовж десяти років працював у газетах Закарпаття, Києва, Харкова, а також кореспондентом Українського радіо по Харківській області. В 1968–1973 рр. був відповідальним секретарем правління Харківської організації Спілки письменників України.

Перші оповідання Р. Полонського вийшли друком у 1954 р., перша збірка “Весна на рейках” – у 1961 р. Після цього письменник створив чимало оповідань, повістей, романів, п’єс. Він писав також веселі оповідання й казки для дітей.

Радій Федорович залишив свій слід і у фантастиці. Головний його доробок у цьому жанрі – фантастичний роман “Між нами Всесвіт”, у якому двоє закоханих виявляються розділеними основою всього суцього – матерією. Інший значний фантастичний твір письменника – повість “Змова безодні”, де описано події на космічному кораблі, що потрапляє в загрозливу ситуацію під час польоту до меж Сонячної системи. Працював Р. Полонський також у сфері художнього перекладу, зокрема перекладав твори американського фантаста Рея Бредбері.

Помер письменник у Харкові 5 травня 2003 року.

Публікації у збірках

- Полонський Р. Змова безодні: повість // Полонський Р. Сто годин сумніву. – Харків: Прапор, 1981. – С. 129–206.
- Полонський Р. Сто годин сумніву; Змова безодні: повісті // Полонський Р. Острів диваків. – Київ: Дніпро, 1982. – С. 232–357, 402–478.

Окремі видання

- Полонський Р. Ф. Між нами Всесвіт. – Київ: Державне видавництво художньої літератури, 1963. – 340 с. – 71 коп. – 30000 прим.

Юрій Миколайович ЩЕРБАК (12 жовтня 1934)

Український радянський письменник, сценарист, епідеміолог, публіцист, політик. Народився в Києві. У 1958 р. закінчив Київський медичний інститут за фахом “санітарний лікар”. У 1958–1987 рр. працював у Київському науково-дослідному інституті епідеміології та інфекційних захворювань імені Л. В. Громашевського молодшим, а потім старшим науковим співробітником. Брав участь у боротьбі з епідеміями холери й інших захворювань на території України й Узбекистану, за що був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора. Юрій Миколайович – доктор медичних наук, академік Української Екологічної Академії Наук, державний службовець 3-го рангу.

Після розпаду СРСР і здобуття Україною незалежності Юрій Щербак відійшов від літературної творчості й зайнявся політикою. Він став одним із засновників і

головою Української екологічної асоціації “Зелений світ”, першим лідером Партії зелених України, першим міністром охорони навколишнього природного середовища України, членом Ради національної безпеки. З 1992 р. тривалий час працював на дипломатичній ниві: був Надзвичайним і Повноважним Послом України в Ізраїлі, США та Мексиці, Канаді.

Літературну діяльність Юрій Щербак розпочав у середині 1950-х рр. як активний член літературного об’єднання свого інституту. У студентській газеті “За медичні кадри” він пише перші оповідання, публікує сатиричні “мальовані рецензії”. З 1966 р. – член Спілки письменників України (в 1987–1991 рр. – секретар правління), з 1971 р. – Спілки кінематографістів. Ю. Щербак – автор роману про проблеми трансплантації серця “Бар’єр несумісності”, документального роману про боротьбу зі сказом “Причини й наслідки”, повістей, збірників новел, віршів та п’єс, а також низки кіносценаріїв художніх, науково-публіцистичних і документальних фільмів. Як публіцист він здобув популярність своїми статтями про Чорнобильську трагедію, що публікувалися в українській та центральній радянській пресі.

У фантастиці Ю. Щербак попрацював не так багато. Він є автором декількох фантастичних оповідань. Але головним його здобутком у цьому жанрі є повість “Хроніка міста Ярополя”, вперше опублікована в 1968 р. в журналі “Вітчизна”, де у гротескно-фантастичній манері описана історія невеликого містечка упродовж кількох століть (в 1986 р. твір вийшов окремою книжкою у видавництві “Дніпро”). Після двох десятків років “літературного затишку” в 2011 р. Ю. Щербак продовжив свою письменницьку діяльність новим фантастичним романом “Час смертохристів” із промовистою підназвою “Міражі 2077 року”, у якому події розгортаються напередодні Четвертої Глобальної війни.

Публікації в періодиці

- Щербак Ю. Хроніка міста Ярополя: повість // Вітчизна. – 1968. – № 7. – С. 16–68.
- Час смертохристів (міражі 2077): фрагменти з роману // Літературна Україна. – 2011. – № 13. – С. 8–9.

Публікації у збірках:

- Щербак Ю. Хроніка міста Ярополя: повість // Щербак Ю. Світлі танці минулого. – Київ: Радянський письменник, 1983. – С. 191–343.

Окремі видання:

- Щербак Ю. М. Хроніка міста Ярополя. – Київ: Дніпро, 1986. – 144 с. – (Романи та повісті; № 4).
- Щербак Ю. М. Хроніка міста Ярополя. – Харків: Фоліо, 2008. – 256 с. – (Українська література).
- Щербак Ю. М. Час смертохристів. Міражі 2077 року. – Київ: Ярослав Вал, 2011. – 480 с.

Валентин Луквич ЧЕМЕРИС (8 липня 1936)

Народився у селі Заїченці на Полтавщині. Навчався в Літературному інституті імені Горького у Москві, працював на підприємствах Придніпров’я, в редакціях обласних газет, у дніпропетровському видавництві “Промінь”. У 1989–1993 рр. був головою Дніпропетровської організації Спілки письменників України. Невдовзі після проголошення незалежності України, у 1993–1994 рр., працював в Адміністрації Президента України головним консультантом. З 1996 по 2001 рік – секретар Національної Спілки письменників України, член її Президії і Вищої Ради. Багато років працював у редакції газети “Літературна Україна”. Нагороджений орденами рівноапостольного

князя Володимира Великого I, II та III ступенів і святого Архистратига Михаїла, іншими відзнаками. Заслужений працівник культури України, лауреат багатьох українських літературних премій.

Творчий шлях В. Чемерис розпочав як письменник-гуморист, видав майже два десятки збірок гуморесок, пародій, веселих повістей. Зібрав та впорядкував том “Українські анекдоти”. Автор близько 30 книжок “серйозної” прози, зокрема історичних романів, найвідомішими з яких є “Ольвія” (що “пережила” чотири масові видання), “Фортеця на Бористені”, “Смерть Атея”, “Маруся Чурай”. Деякі його твори перекладено іноземними мовами. Валентин Лукич написав також чимало творів для дітей, уривки кількох із них поміщено у шкільних підручниках з української літератури.

Серед численних творів В. Чемериса є й фантастичні. Роман “Приречені на щастя” та повість “Білий король детективу” були опубліковані ще за радянських часів, у середині 1980-х рр., потім у збірці “Пергамент старого Теренція” вийшла повість “В петлі часу” та кілька оповідань. А відносно нещодавно, у 2005 р., дніпропетровське видавництво “Пороги” видало книжку “В сузір’ї Дракона”, де зібрані його старі та нові фантастичні твори.

Публікації в періодиці

– Чемерис В. Заповіт старого апостола: оповідання // Оберіг. – 1992. – № 2. – С. 50–57.

– Чемерис В. Старий і двоє дітей // Світ пригод. – 2003. – № 4. – С. 44–47.

– Чемерис В. Майська ніч, або Ворожба на павуках: повість // Дніпро. – 2005. – № 3–4. – С. 12–67.

Публікації у збірках та збірниках

– Чемерис В. В петлі часу: повість // Пергамент старого Теренція. – Дніпропетровськ: Промінь, 1990. – С. 3–38.

– Чемерис В. На голубій планеті жовтого карлика; Без вітру не родить жито; Втеча з вулиці Світанкової; Петька Дактиль: оповідання // Пергамент старого Теренція. – Дніпропетровськ: Промінь, 1990. – С. 278–308.

– Чемерис В. Загибель сіячів життя; Знайомство за шлюбним оголошенням // Альманах фантастики – 91. – Дніпропетровськ: Вид-во т-ва “Знання” України, Дніпропетровський філіал, 1991. – С. 96–126.

– Чемерис В. Верхи на птеродактилі: повість // Чемерис В. Верхи на птеродактилі. – Київ: Фітосоціоцентр, 2011.

Окремі видання

– Чемерис В. Л. Приречені на щастя. – Київ: Радянський письменник, 1985. – 280 с. – 6500 прим.

– Чемерис В. Л. Білий король детективу. – Київ: Молодь, 1986. – 200 с.

– Чемерис В. Л. В сузір’ї Дракона. – Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – 545 с.

Наталія Іванівна ОКОЛІТЕНКО (6 вересня 1939)

Українська письменниця, журналіст, науковець. Народилася в Києві у родині робітника. В 1962 р. закінчила біологічний факультет Київського державного університету. Була вчителем біології та хімії в школі, власним кореспондентом журналу “Україна”, редактором видавництва “Радянська школа”, літературним редактором газети “Радянська освіта”, заступником головного редактора альманаху “Натураліст – усе про довкілля”, працювала в журналі “Жінка”. Доктор біологічних наук, академік Академії наук України, одна з засновників Інституту інформаційно-хвильових технологій.

Друкуватися почала з 1961 р. Автор кільканадцяти художніх та науково-популярних книг, зокрема “Інтеграл Піфагора”, “Сніжні ягоди”, “Велика річка”, “Місяць активного сонця”, “Найкоротша ніч року”, “Казка про синього птаха”, “Годинник життя”, “Таємниця пентагіри”, “Парадокси професіоналізму”, “На єдиній дорозі”, “Що записано в книгу життя”, “Таємниця точки Хе-Гу”.

Що ж власне до фантастики, то у 1990 р. в київському видавництві “Молодь” вийшла збірка фантастичних творів Н. Околітенко “Крок вікінга”, куди ввійшло півтора десятка оповідань і повість. Ця книга об’єднала майже всі твори цього жанру, які письменниця періодично публікувала у збірниках та періодиці з 1976 р. А 2005 р. київське видавництво “Варта” видало книжку письменниці “Політ на вогненних крилах”, куди увійшли науково-фантастичні повість та оповідання.

Публікації в періодиці

- Околітенко Н. Бузкова морфо: оповідання // Знання та праця. – 1976. – № 6. – С. 22–23.
- Околітенко Н. Михай – одиниця радості: оповідання // Наука і суспільство. – 1976. – № 8. – С. 45–47.
- Околітенко Н. У центрі циклону: оповідання // Знання та праця. – 1978. – № 3. – С. 24–25.
- Околітенко Н. Наздожени мить: оповідання // Знання та праця. – 1979. – № 11. – С. 24–25.
- Околітенко Н. Цей іскристий світ: оповідання // Знання та праця. – 1981. – № 9. – С. 22–23.
- Околітенко Н. Дар Оріона: оповідання // Знання та праця. – 1986. – № 8. – С. 22–25.
- Околітенко Н. Крок вікінга: оповідання // Знання та праця. – 1987. – № 3. – С. 20–22.
- Околітенко Н. Оповідь про жажного Змія Горинича: оповідання // Знання та праця. – 1989. – № 11. – С. 25–26; № 12. – С. 23–25.
- Околітенко Н. І крикнув хлопчик...: оповідання // Наука – Фантастика. – 1991. – № 4. – С. 18–20.

Публікації у збірниках

- Околітенко Н. Михай – одиниця радості; Королева ельфів; У центрі циклону; Цей іскристий світ; Коли земля була юна; Птахи при заході; Бузкова морфо: оповідання // Околітенко Н. Найкоротша ніч року. – Київ: Радянський письменник, 1983. – С. 35–41, 62–66, 117–121, 132–136, 198–201, 215–219, 220–222.
- Околітенко Н. Крок вікінга; Бузкова морфо: оповідання // Дзвони зеленої Галактики. – Київ: Веселка, 1988. – С. 143–154, 306–310.
- Околітенко Н. Михай – одиниця радості: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 79. – Київ: Молодь, 1979. – С. 148–154.
- Околітенко Н. Дар Оріона: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 87. – Київ: Молодь, 1987. – С. 115–124.
- Околітенко Н. Дар Оріона: оповідання // Сучасне фантастичне оповідання. – Київ: Молодь, 1990. – С. 62–71.
- Околітенко Н. І крикнув хлопчик...; Дзеркальний коридор: оповідання // Оберіг. – 1993. – № 1. – С. 3–15.

Окремі видання

- Околітенко Н. І. Крок вікінга. – Київ: Молодь, 1990. – 176 с. – (Компас). – 75 коп. – 50000 прим.
- Околітенко Н. І. Політ на вогненних крилах. – Київ: Варта, 2005. – 192 с. – (Військово-патріотична бібліотека). – 1000 прим.

Не можна не згадати ще кількох імен українських письменників, які так чи інакше працювали у жанрі фантастики.

Анатолій Андрійович ДІМАРОВ – відомий український прозаїк. Народився 17 травня 1922 р. на хуторі Гараски під Миргородом (Полтавська область). У 1940 р. закінчив середню школу й був мобілізований до армії. Під час Великої Вітчизняної війни воював, побував в окупації, був поранений, пережив дві контузії в Криму й на Донбасі, після чого певний час воював у партизанському загоні. Одержавши другу групу інвалідності, був демобілізований, працював редактором у київській газеті “Радянська Україна”, завідував відділом у газеті “Радянська Волинь” в Луцьку, був головним редактором Львівського обласного видавництва “Радянський письменник”. В 1960 р. переїхав до Києва. Творчий доробок письменника складають кілька десятків томів, найвідомішими з яких є збірки “Сільські історії”, “Містечкові історії”, “Міські історії”. А. Дімаров попрацював і в дитячій фантастиці, зокрема видав у 1980 р. збірку повістей “Друга планета”, куди увійшли повісті “Друга планета” і “Три грані часу”. У 2006 р. цю книгу перевидали.

Публікації в періодиці

- Дімаров А. Друга планета: повість // Дніпро. – 1978. – № 3. – С. 46–119.
- Дімаров А. Порцелянові чоловічки: оповідання // Січеслав. – 2006. – № 1. – С. 10–33.

Публікації у збірниках

- Дімаров А. Три грані часу: повість // Сучасна фантастична повість. – Київ: Молодь, 1989. – С. 3–78.

Окремі видання

- Дімаров А. А. Друга планета. – Київ: Веселка, 1980. – 296 с. – (Пригоди. Фантастика). – 65000 прим.
- Дімаров А. А. Друга планета. – Київ: Школа, 2006. – 304 с. – (Моя улюблена книжка). – 2 500 прим.
- Дімаров А. А. Друга планета. – Київ: Школа, 2006. – 304 с. – (Світ неймовірних пригод). – 2 500 прим.

Анатолій Олексійович СТАСЬ – український письменник і перекладач. Народився 5 травня 1927 р. в селі Шушвалівка Глобинського району Полтавської області. Учасник Великої Вітчизняної війни. Певний час працював директором видавництва “Радянський письменник”. А. Стась – автор фантастичних повістей “Підземний факел” та “Зелена пастка”, опублікованих окремими виданнями, та кількох оповідань, які разом з повістями вийшли у збірках “Сріблясте марево” та “Вулиця Червоних Троянд”.

Публікації у збірниках

- Стась А. Сріблясте марево: оповідання // Позивні Альфи Лебеда. – Київ: Веселка, 1966. – С. 60–81.
- Стась А. Вулиця Червоних троянд: оповідання // Еліксир життя. – Київ: Веселка, 1972. – С. 45–88.

Окремі видання

- Стась А. О. “Підземний факел”. – Львів: Книжково-журнальне видавництво, 1960. – 180 с. – 4 крб. 50 коп. – 41000 прим.
- Стась А. О. Зелена пастка. – Київ: Веселка, 1972. – 222 с. – 35 коп. – 65000 прим.
- Стась А. О. Сріблясте марево. – Київ: Веселка, 1974. – 328 с. – (Пригоди. Фантастика). – 45 коп. – 65000 прим.
- Стась А. О. Вулиця Червоних Троянд. – Київ: Дніпро, 1977. – 488 с.

Юрій Дмитрович ЯЧЕЙКІН, як і Микола Білкун, більше відомий як письменник-гуморист. Він народився 26 грудня 1933 р. у Свердловську (Росія). Закінчив у 1957 р. факультет журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка, був співробітником багатотиражної газети, першим секретарем комітету комсомолу київського заводу “Арсенал”, фейлетоністом газети “Вечірній Київ” та журналу “Перець”. Ю. Ячейкін – автор роману-трилогії “Під кодовою назвою “Едельвейс”, кількох повістей, гумористичних книг для дітей, кільканадцяти збірок гумору та сатири та багато іншого. В історію ж української фантастики він увійшов передусім як творець фантастико-гумористичного серіалу “Всесвітні пригоди капітана Небрехи”, який здобув серед молодих читачів неабияку популярність.

Публікації в періодиці

- Ячейкін Ю. У квадраті “Ікс”: оповідання // Знання та праця. – 1962. – № 10. – С. 23–24.
- Ячейкін Ю. Біографія робота: оповідання // Знання та праця. – 1963. – № 5.
- Ячейкін Ю. Народження АДАМа: повість // Знання та праця. – 1966. – № 1. – С. 18–21; № 2. – С. 20–23; № 3. – С. 22–24; № 4. – С. 26–28.
- Ячейкін Ю. Богатирська історія: оповідання // Наука і суспільство. – 1977. – № 10. – С. 52–59.
- Ячейкін Ю. Космічна халепа капітана Небрехи: повість // Знання та праця. – 1987. – № 5. – С. 21–24; № 6. – С. 20–23; № 7. – С. 18–21.

Публікації у збірниках

- Ячейкін Ю. Сні: Науково-фантастичне оповідання // Позивні Альфи Лебеда. – Київ: Веселка, 1966. – С. 116–120.
- Ячейкін Ю. Богатирська історія: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 85. – Київ: Молодь, 1985. – С. 178–198.
- Ячейкін Ю. Химери зеленого змія: пародії // Сучасне фантастичне оповідання. – Київ: Молодь, 1990. – С. 291–307.

Окремі видання

- Ячейкін Ю. Д. Дивовижні пригоди капітана міжзоряного плавання Небрехи та його вірного штурмана Азимута у Всесвіті і на Землі. – Київ: Веселка, 1965. – 108 с. – 22 коп. – 65000 прим.
- Ячейкін Ю. Д. Народження АДАМа. – Київ: Веселка, 1968. – 100 с. – 30000 прим.
- Ячейкін Ю. Д. Зоряні мандри капітана Небрехи. – Вид. 2-е, значно доповнене. – Київ: Веселка, 1969. – 238 с. – (У світі пригод). – 34 коп. – 30000 прим.
- Ячейкін Ю. Д. Зоряні мандри капітана Небрехи. – Київ: Веселка, 1973. – 316 с. – (Пригоди. Фантастика). – 39 коп. – 50000 прим.
- Ячейкін Ю. Д. Всесвітні походеньки капітана Небрехи. – Київ: Молодь, 1988. – 240 с. – (Компас). – 60 коп. – 65000 прим.

- Ячейкін Ю. Д. Мої і чужі таємниці. – Київ: Веселка, 1989. – 244 с. – 50 коп. – 65000 прим.
- Ячейкін Ю. Д. Небреха the best. – Київ: Джерела М, 2004. – 208 с. – (Під партою). – 2000 прим.
- Ячейкін Ю. Д. Мої та чужі таємниці. – Київ: Джерела М, 2004. – 112 с. – (Читати – круто!). – 2000 прим.
- Ячейкін Ю. Д. Вірю – не вірю. – Київ: Джерела М, 2004. – 112 с. – (Читати – круто!). – 2000 прим.
- Ячейкін Ю. Д. Канікули серед пірамід. – Київ: Зелений пес, 2005. – 112 с. – (Читати – круто!). – 2000 прим.

Олександр Вікторович ЗИМА народився 8 березня 1937 р. в селі Рибальче Голопристанського району на Херсонщині. Після закінчення у 1964 р. факультету журналістики Львівського державного університету імені Івана Франка молодий журналіст працював власним кореспондентом газети “Молодь України”, очолював відділ львівської обласної газети “Ленінська молодь”, працював на Львівській студії телебачення. Згодом переїхав до Києва, де завідував редакцією поезії й першої книги у видавництві “Молодь”. Тут О. Зима встиг написати свій фантастичний роман “День на роздуми”, виданий уже після його смерті. Помер він у Києві 3 травня 1986 р.

Окремі видання

- Зима О. В. День на роздуми. – Київ: Радянський письменник, 1987. – 328 с. – 1 крб. 40 коп. – 65000 прим.

Український письменник і журналіст **Володимир Іванович ГРИБЕНКО** (1935–1991) закінчив Вищу партійну школу при ЦК Комуністичної партії України. Працював редактором обласної газети “Молодь Черкащини”. Крім творів інших жанрів, написав також і три фантастично-пригодницькі повісті. Одна з них, “Фабрика геніїв”, вийшла окремою книжкою у 1976 р. Інші дві – “Шлях Мардука” та “Спадкоємець Безсмертного” – було опубліковано в журналі “Знання та праця”.

Публікації в періодиці

- Грибенко В. Фабрика геніїв: повість // Знання та праця. – 1973. – № 6. – С. 20–23; № 7. – С. 22–25; № 8. – С. 22–26; № 9. – С. 21–24.
- Грибенко В. Шлях Мардука: повість // Знання та праця. – 1974. – № 11. – С. 22–26; № 12. – С. 22–26.
- Грибенко В. Спадкоємець Безсмертного: уривок із повісті // Знання та праця. – 1978. – № 12. – С. 20–22.

Окремі видання

- Грибенко В. І. Фабрика геніїв. – Київ: Молодь, 1976. – 104 с. – (Перша книга прозаїка). – 12 коп. – 65000 прим.

Юрій Вікторович ЛОЦМАНЕНКО (народився у 1940 р.), будучи інженером-конструктором одного з проектних інститутів Києва, у середині 1960-х рр. опублікував у періодиці кілька фантастичних оповідань. Разом із деякими іншими у 1967 р. вони вийшли у збірці “Право жити”.

Публікації в періодиці

- Лоцманенко Ю. Пелюстки каштанового цвіту: оповідання // Знання та праця. – 1964. – № 5. – С. 26–29.

– Лоцманенко Ю. Право жити: оповідання // Знання та праця. – 1965. – № 5. – С. 26–27.

– Лоцманенко Ю. Переддипломна практика: оповідання // Знання та праця. – 1966. – № 11. – С. 28–30.

Публікації у збірниках

– Лоцманенко Ю. Право жити: оповідання // Позивні Альфи Лебеда. – Київ: Веселка, 1966. – С. 136–146.

Окремі видання

– Лоцманенко Ю. В. Право жити. – Київ: Молодь, 1967. – 84 с. – (Компас). – 11 коп. – 30000 прим.

ЗНАКОВІ ПОСТАТІ УКРАЇНСЬКОЇ ФАНТАСТИКИ НОВОГО ПЕРІОДУ

Як уже було сказано, більшість представників нового періоду в українській фантастиці відзначилися в цьому жанрі переважно окремими творами. Однак були й письменники, для яких творення фантастики стало головним у їхній літературній діяльності, принаймні до новітніх часів розвалу всієї книжкової справи в Україні. Це, зокрема, Віктор Савченко, Олег Романчук та Олександр Тесленко.

Віктор Васильович САВЧЕНКО (22 березня 1938)

Український письменник-фантаст, езотерик, драматург, есеїст, публіцист. Кандидат хімічних наук (1980) та доктор філософських наук (2011). Народився в місті Вознесенську (Миколаївська область), із шістнадцяти років працював на виробництві, вчився у вечірній школі. В 1958–1963 рр. навчався на хіміко-технологічному факультеті Дніпропетровського металургійного інституту. Працював у Макіївському науково-дослідному (1963–1965) та Дніпропетровському металургійному інститутах (1968–1970), навчався в аспірантурі (1965–1968).

Як і значна частина тогочасної прогресивно налаштованої молоді, В. Савченко поширював самвидав, а коли вийшов роман Олесея Гончара “Собор”, популяризував його серед студентів. Однак незабаром у пресі почалося цькування Гончара і тих, хто його захищав. За вироком у справі “за систематичне розповсюдження антирадянської літератури” у січні 1970 р. В. Савченка засудили на два роки умовно з трирічним випробувальним терміном.

Після здобуття Україною незалежності упродовж 1994–2002 рр. В. Савченко очолював Дніпропетровську організацію Національної Спільноти письменників України. Двічі з’їзди письменників обирали його членом Ради та президії НСПУ. Він – лауреат літературних премій імені Дмитра Яворницького та “Благовіст”, відзначений державними нагородами України. Мешкає письменник у Дніпропетровську.

Уже за часів навчання в аспірантурі В. Савченко пробував писати свої перші прозові твори про науковців, потім – про запорозьких козаків, Д. Яворницького. Перше фантастичне оповідання “Дзвонить після обіду” він опублікував у 1973 р. в березневому номері київського журналу “Знання та праця”. Згодом його науково-фантастичні твори виходили в журналах “Донбас”, “Дніпро”, “Знання та праця”, “Наука й суспільство”, “Наука – Фантастика”, “Сучасність”, “Вітчизна”, “Бористен”, “Свічадо”, “Світ пригод”, “Galaktika” (Угорщина), “Саксагань”, “Винахідник і раціоналізатор” та інших.

Перша книжка фантастики В. Савченка “Ночівля в карбоні” з’явилася в 1984 р. у видавництві “Веселка”. Того ж року його прийняли до Спілки письменників. Згодом вийшли нові книжки письменника-фантаста: “Тільки мить” (причому великим накладом – 115 тис. прим.), “З того світла – інкогніто”, “Монолог над безоднею”, “Під знаком цвіркуна”. На всеукраїнському конкурсі “читацьких симпатій” на кращу книжку фантастики, який тривав упродовж 1989 р., Віктор Васильович посів третє місце з романом “Тільки мить”. У 1998 р. він став лауреатом премії “Благовіст” за фантастичний роман “З того світу – інкогніто” (тоді ще тільки виданий в журналі “Сучасність”).

Творчість В. Савченка можна назвати “поліфонічною”: це не тільки фантастика, але й реалістична проза, пригодницька та історична література, езотерика, есе, драматургія. Окремі його книги і твори друкувалися в перекладах російською, угорською, чеською, словацькою мовами.

Публікації в періодиці

- Савченко В. В. Дзвонить після обіду: оповідання // Знання та праця. – 1973. – № 3. – С. 22–26.
- Савченко В. В. Даруймо усмішки: оповідання // Знання та праця. – 1977. – № 4. – С. 22–25.
- Савченко В. В. Ночівля в карбоні: уривок з повісті // Наука і суспільство. – 1978. – № 10. – С. 50–54.
- Савченко В. В. Пермські пригоди: уривок з роману “Ночівля в карбоні” // Наука і суспільство. – 1983. – № 10. – С. 56–59.
- Савченко В. В. Тигренята: оповідання // Бористен. – 1991. – № 1. – С. 10.
- Савченко В. В. Той, що повернувся: оповідання // Наука – Фантастика. – 1992. – № 1–2. – С. 18–25.
- Савченко В. В. Постулат Гуатами: оповідання // Оберіг. – 1992. – № 1. – С. 83–108.
- Савченко В. В. Тінь антихриста: оповідання // Оберіг. – 1992. – № 3–4. – С. 3–36.
- Савченко В. В. Тигренята: оповідання // Оберіг. – 1993. – № 1. – С. 28–36.
- Савченко В. В. З того світу – інкогніто: роман // Сучасність. – 1997. – № 1. – С. 11–45; № 2. – С. 8–69.

Публікації у збірниках

- Савченко В. В. Ночівля в карбоні: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 79. – Київ: Молодь, 1979. – С. 138–147.
- Савченко В. В. Гостинець для президента; Листи з пекла: оповідання // Атланти з планети Земля. – Київ: Веселка, 1981. – С. 33–55; 86–118.
- Савченко В. В. Гостинець для президента: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 81. – Київ: Молодь, 1981. – С. 13–27.
- Савченко В. В. Зустріч на березі затоки: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 86. – Київ: Молодь, 1986. – С. 137–149.
- Савченко В. В. Листи з пекла: оповідання // Пригодницько-фантастичні оповідання. – Київ: Молодь, 1988. – С. 194–216.
- Савченко В. В. Хамсин: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 89. – Київ: Молодь, 1989. – С. 102–119.
- Савченко В. В. Монолог над безоднею: повість // Сучасна фантастична повість. – Київ: Молодь, 1989. – С. 115–190.
- Савченко В. В. Гостинець для президента; Дзвонить після обіду: оповідання // Гостинець для президента. – Київ: Радянський письменник, 1989. – С. 9–37.

– Савченко В. В. Гостинець для президента; Даруймо усмішки; Чому збожеволів Брайт?; Листи з пекла: оповідання // Пергамент старого Теренція. – Дніпропетровськ: Промінь, 1990. – С. 207–267.

– Савченко В. В. Гостинець для президента; Листи з пекла: оповідання // Сучасне фантастичне оповідання. – Київ: Молодь, 1990. – С. 134–170.

– Савченко В. В. Хамсин: оповідання // Ризиконавти. – Київ: Веселка, 1990. – С. 12–38.

– Савченко В. В. Хамсин: оповідання // Савченко В. Пригода на п'ятому горизонті. – Дніпропетровськ: Промінь, 1990.

– Савченко В. В. Вакула; Той, що повернувся: оповідання // Борисфен – 90. – Дніпропетровськ: Січ, 1991. – С. 68–116.

– Савченко В. В. Постулат Гуатами: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 91. – Київ: Молодь, 1991. – С. 168–190.

Окремі видання

– Савченко В. В. Ночівля в карбоні. – Київ: Веселка, 1984. – 184 с. – (Пригоди. Фантастика). – 40 коп. – 65000 прим.

– Савченко В. В. Тільки мить. – Київ: Веселка, 1988. – 262 с. – (Пригоди. Фантастика). – 70 коп. – 115000 прим.

– Савченко В. В. З того світу – інкогніто. – Київ: Український письменник, 2003. – 106 с. – (Зірки прози XXI).

– Савченко В. В. Під знаком цвіркуна. – Дніпропетровськ: Дніпрокнига, 2004. – 344 с.

– Савченко В. В. Монолог над безоднею. З того світу – інкогніто. – Дніпропетровськ: Дніпрокнига, 2004. – 352 с. – 5000 прим.

Олег Костянтинович РОМАНЧУК (16 липня 1951)

Український письменник, журналіст і публіцист. Народився в місті Кам'янка-Бузька (Львівська область) у родині інженера й лікаря. У 1973 р. закінчив фізичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю “радіофізика”. Після служби офіцером у війську впродовж семи років, з 1975 до 1983, працював у науково-дослідному Інституті прикладних проблем механіки і математики АН України (Львів) інженером та молодшим науковим працівником.

У 1983 р. молодий науковець, вже автор першої збірки фантастичних оповідань, перейшов на видавничу роботу, працював у видавництві “Каменярь”, журналі “Дзвін”, газетах “Діло” та “Молода Галичина”. З 1993 р. і донині – шеф-редактор журналу політології, футурології, економіки, науки та культури “Універсум”. Кандидат філологічних наук, доцент Львівського національного університету імені Івана Франка. Член Національної спілки письменників (з 1987 р.), Національної спілки журналістів (з 1984 р.), Світової організації періодичної преси (з 2001 р.). Автор понад 200 наукових і науково-популярних статей та досліджень з проблем теплофізики, культури, науки, політики, історії, мовознавства. Лауреат премій імені Івана Багряного та імені Дмитра Нитченка, нагороджений орденом князя Володимира Великого III-го ступеня. Мешкає письменник у Львові.

Перший друкований твір О. Романчука – оповідання “Впіймайте доктора!” – побачив світ у журналі “Знання та праця” 1976 р. Згодом у київському видавництві “Молодь” з’явилася перша збірка фантастичних оповідань “Таємниця жовтої валізи”,

а через майже десятиліття у видавництві “Веселка” – друга (“Право на істину”). Деякі з творів, що увійшли до цих збірок, було перекладено литовською, словацькою і чеською мовами. Однак вершиною літературної діяльності О. Романчука у жанрі фантастики став роман “Зоряний кристал”, вперше опублікований у львівському видавництві “Каменярь” 1986 р. Після другого видання 1995 р. “Зоряний кристал” увійшов до числа кращих новинок видавництв України.

На жаль, після здобуття Україною незалежності О. Романчук відійшов від фантастики. Сьогодні він більше відомий як автор публіцистичних творів та книжок. Крім того, Олег Костянтинович – засновник, видавець і незмінний шеф-редактор альманаху пригод, фантастики і детективу “Світ пригод”, який вперше з’явився у 1992–1993 рр. на 16 газетних сторінках, потім – як журнал, два числа якого після трирічної перерви побачили світ у 1996 і 1997 рр.; згодом, у 2002–2003 рр. з’явилося ще дев’ять чисел цього чудового видання.

Публікації в періодиці

- Романчук О. Впіймайте доктора!: оповідання // Знання та праця. – 1976. – № 1. – С. 22–24.
- Романчук О. Сеанс в антикварній: оповідання // Знання та праця. – 1977. – № 5. – С. 22–23.
- Романчук О. Повернення на Ілону: оповідання // Наука і суспільство. – 1980. – № 6. – С. 58–59.
- Романчук О. Неймовірна пригода з магістром Ігнацієм: оповідання // Дніпро. – 1980. – № 7. – С. 108–112.
- Романчук О. Цей загадковий Бен-Томас: оповідання // Знання та праця. – 1980. – № 7. – С. 24–25.
- Романчук О. Рукопис Олівера Хевісайда: оповідання // Знання та праця. – 1982. – № 4. – С. 22–26.
- Романчук О. Останній винахід Архімеда: оповідання // Знання та праця. – 1984. – № 5. – С. 21–24.
- Романчук О. Зоряний кристал: роман // Дніпро. – 1985. – № 7. – С. 57–85; № 8. – С. 59–86; № 9. – С. 55–85.
- Романчук О. Шантаж: оповідання // Наука і суспільство. – 1987. – № 7. – С. 78–81.
- Романчук О. Зоряна симфонія: оповідання // Знання та праця. – 1988. – № 1. – С. 24–26.

Публікації у збірниках

- Романчук О. Останній винахід Архімеда: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 84. – Київ: Молодь, 1984. – С. 110–119.
- Романчук О. Рукопис Олівера Хевісайда: оповідання // Стріла Всесвіту. – Київ: Веселка, 1985. – С. 151–168.
- Романчук О. Пастка на Ресті: повість // Пригоди, подорожі, фантастика – 86. – Київ: Молодь, 1986. – С. 162–187.
- Романчук О. Останній архімедів винахід: оповідання // Пригодницько-фантастичні оповідання. – Київ: Молодь, 1988. – С. 38–46.
- Романчук О. Рукопис Олівера Хевісайда; Інспекція на місцях: оповідання // Гостинець для президента. – Київ: Радянський письменник, 1989. – С. 39–93.
- Романчук О. Зоряна симфонія; “Право” на істину: оповідання // Сучасне фантастичне оповідання. – Київ: Молодь, 1990. – С. 88–99.

Окремі видання

- Романчук О. К. Тасмниця жовтої валізи. – Київ: Молодь, 1981. – 152 с. – (Компас: Бібліотека юнацтва). – 55 коп. – 30000 прим.
- Романчук О. К. Зоряний кристал. – Львів: Каменярь, 1986. – 264 с. – 1 крб. 30 коп. – 15000 прим.
- Романчук О. К. Право на істину. – Київ: Веселка, 1990. – 232 с. – (Пригоди. Фантастика). – 55 коп. – 115000 прим.
- Романчук О. К. Зоряний кристал. – 2-ге видання, зі змінами. – Львів: Універсум, 1995. – 288 с.

Як було вже згадано, новий період в українській фантастиці став часом появи авторів, які відразу стали орієнтуватись на всесоюзну читацьку аудиторію і вважати себе радянськими, а не українськими фантастами. “Застійні” сімдесяті жорстко, а то й просто жорстко перевіряли творчу молодь на патріотизм, і несолодко доводилося тим, хто не поспішав зрікатися свого коріння і ставати “советским человеком”. Тим красномовнішим є той факт, що однією з найвизначніших постатей нового періоду в українській фантастиці став уродженець “інтернаціонального” міста Донецька Олександр Тесленко.

Олександр Костянтинович ТЕСЛЕНКО (1 січня 1949 – 10 червня 1990)

Український письменник-фантаст, журналіст, укладач збірників. Народився в Донецьку у родині письменників Марії Лісовської та Костянтина Тесленка. Після закінчення середньої школи працював на деревообробному заводі, а потім санітаром у хірургічній клініці. У 1975 р. закінчив Київський медичний інститут і став лікарем-анестезіологом у клініці серцевої хірургії, працював під керівництвом академіка Миколи Амосова. У 1978 р. перейшов на видавничу роботу і почав працювати старшим редактором відділу прози журналу “Дніпро”. З 1985 р. перебував на творчій роботі, водночас обіймав посаду секретаря комісії з пригодницької й науково-фантастичної літератури Спілки письменників України. Трагічного для України 1986-го О. Тесленко став одним з перших “ліквідаторів” на Чорнобильській атомній станції – як капітан медичної служби.

Писати прозу О. Тесленко почав у студентські часи, перший твір опублікував у 1971 р. У 1979 р. у видавництві “Молодь”, у серії “Перша книга прозаїка”, вийшла збірка “Дозвольте народитися”, і її автора прийняли до Спілки письменників України. Далі в середньому що два роки з’являються нові фантастичні книжки Тесленка: “Кут паралельності”, “Корида”, “Викривлений простір”, “Дьондюранг”, “Кам’яне яйце”. Кращі твори фантаста виходять у перекладі російською мовою у збірках “Испытание добром” та “Искривленное пространство” московського видавництва “Молодая гвардия”. Практично щороку (окрім періоду 1982–1984 рр.) його оповідання та повісті з’являються у колективних збірках.

Більша частина фантастичної спадщини О. Тесленка присвячена планеті Інкані – “штучній планеті 142-го зоряного метакаскаду в астероїдному поясі Сонячної системи”. Головні герої багатьох його творів – біокібери: Дьондюранг, Центуріон, Доброслав, Фоліана, Русуля... Змальовуючи їх, автор знову й знову загострював увагу читача на віковичному двобій добра і зла, правди і кривди, любові й ненависті.

У завершальному періоді своєї творчості О. Тесленко демонструє зрослу майстерність як прозаїк, філософ, футуролог, привертає увагу критики розкутістю мислення,

несподіваністю аналогій, намаганням зазирнути за Межу... Відчувалося, що автор уже попрощався з поривною молодістю, вийшов на нову, вищу творчу орбіту. Яскраве свідчення – останні твори: повісті “Пилосос історії”, “Анатомо-поетичні композиції”, низка оповідань, а також роман “Як зустрітися з Богом?”, який, на жаль, не було завершено.

О. Тесленко не лише писав фантастику, але й усіляко сприяв її розвитку та поширенню в Україні як редактор, рецензент, укладач збірників (зокрема, “Пригоди, подорожі, фантастика” (1981, 1986), “Сучасне фантастичне оповідання” (1990)) й організатор. Він був фантастом – і одночас примудрявся бути умільцем-практиком. Гарно столярював і шлюсарив, “оживляв” старі швейні машинки (і сам шив), міг професійно полагодити взуття, знався на всіх електричних приладах. Був страшенно допитливий, майстровитий.

Трагічна смерть Олександра Тесленка у червні 1990 р. стала несподіваним, приголомшливим ударом для всіх, хто його знав. Останньою книгою письменника стала збірка оповідань “Шалата дика”, яка побачила світ 1989 р. і де серед інших, реалістичних, творів було лише чотири фантастичні. Через два роки, вже після смерті фантаста, у київському видавництві “Дніпро” було заплановано видання великої збірки фантастичних творів Тесленка “Як зустрітися з Богом”, однак політичні та економічні негаразди того часу не дали змоги здійснити цей намір.

Публікації в періодиці

- Тесленко О. Слово Старого Джина: оповідання // Наука і суспільство. – 1976. – № 6. – С. 52–55.
- Тесленко О. Повернення з Інкани: оповідання // Знання та праця. – 1977. – № 1. – С. 22–24.
- Тесленко О. Фоліана: оповідання // Наука і суспільство. – 1977. – № 4. – С. 57–59.
- Тесленко О. Коефіцієнт дельта Ір: оповідання // Наука і суспільство. – 1977. – № 9. – С. 52–54.
- Тесленко О. Дозвольте народитися: оповідання // Наука і суспільство. – 1978. – № 3. – С. 52–56.
- Тесленко О. Румеч: оповідання // Україна. – 1978. – № 23. – С. 15.
- Тесленко О. Планета білих акацій // Прапор. – 1978. – № 7. – С. 92–95.
- Тесленко О. В моєму серці немає зла: оповідання // Наука і суспільство. – 1978. – № 7. – С. 50–52.
- Тесленко О. Помилка Дьондюранга: оповідання // Наука і суспільство. – 1979. – № 4. – С. 55–58.
- Тесленко О. Мати на Інкани: оповідання // Наука і суспільство. – 1979. – № 10. – С. 51–53.
- Тесленко О. Кут паралельності: оповідання // Знання та праця. – 1980. – № 9. – С. 22–27.
- Тесленко О. Випробування добром: оповідання // Наука і суспільство. – 1981. – № 3. – С. 54–57; № 4. – С. 54–56.
- Тесленко О. Корида: оповідання // Знання та праця. – 1981. – № 6. – С. 22–26.
- Тесленко О. Не бійся власної тіні: оповідання // Наука і суспільство. – 1982. – № 1. – С. 56–59.
- Тесленко О. Танець діліаків: оповідання // Прапор. – 1982. – № 3. – С. 52–62.
- Тесленко О. Ультрамарин вечірньої пори: оповідання // Знання та праця. – 1983. – № 2. – С. 22–23.

- Тесленко О. Викривлений простір: повість // Дніпро. – 1983. – № 8. – С. 44–103.
- Тесленко О. Маленька історія: оповідання // Наука і суспільство. – 1984. – № 6. – С. 54–56.
- Тесленко О. Гак Альбіноса: оповідання // Наука і суспільство. – 1985. – № 7. – С. 54–56.
- Тесленко О. Кризь базальти Інкани: оповідання // Україна. – 1985. – № 45. – С. 16–17.
- Тесленко О. Просто так, для щастя: оповідання // Наука і суспільство. – 1986. – № 2. – С. 72–76.
- Тесленко О. У передчутті передчуття: оповідання // Наука і суспільство. – 1987. – № 1. – С. 76–81.
- Тесленко О. Полігон “Розгнівана сирітка”: оповідання // Наука і суспільство. – 1988. – № 2. – С. 77–81.
- Тесленко О. Гідне уваги зникає безповоротно: оповідання // Наука і суспільство. – 1989. – № 6. – С. 78–83.
- Тесленко О. Навіщо я зазирнув у майбутнє?: оповідання // Наука і суспільство. – 1990. – № 11. – С. 75–79.
- Тесленко О. Гарний Вуль Гріллотальпа: оповідання // Наука – Фантастика. – 1992. – № 3–4. – С. 24–27.
- Тесленко О. Це колись було...: повість // Світ пригод. – 1992. – № 4. – С. 2–6.
- Тесленко О. Тільки вперед, Пічосе! Гарний Вуль Гріллотальпа: оповідання // Молодеж и фантастика. – 1992. – № 2. – С. 17–19.
- Тесленко О. Анатоомо-поетичні композиції: повість // Світ пригод. – 1993. – № 3. – С. 2–7.
- Тесленко О. Анатоомо-поетичні композиції: повість // Світ пригод. – 2002. – № 2. – С. 31–49.
- Тесленко О. Це колись було...: повість // Світ пригод. – 2003. – № 2. – С. 40–48.

Публікації у збірниках

- Тесленко О. Монолог одного самотника; Тату, про що ти думаєш?: Фантастичне оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 79. – Київ: Молодь, 1979. – С. 89–97; 155–164.
- Тесленко О. Орлан: Фантастичне оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 80. – Київ: Молодь, 1980. – С. 176–195.
- Тесленко О. У мене в серці нема зла; Русуля: оповідання // Атланти з планети Земля. – Київ: Веселка, 1981. – С. 60–71; 194–201.
- Тесленко О. Програма для внутрішнього користування: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 81. – Київ: Молодь, 1981. – С. 93–103.
- Тесленко О. Прийду завтра...; Ультрамарин вечірньої пори: оповідання // Стріла Всесвіту. – Київ: Веселка, 1985. – С. 179–188; 213–219.
- Тесленко О. Колесо: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 87. – Київ: Молодь, 1987. – С. 140–152.
- Тесленко О. В моєму серці немає зла: оповідання // Пригодницько-фантастичні оповідання. – Київ: Молодь, 1988. – С. 12–18.
- Тесленко О. Кризь базальт Інкани: оповідання // Дзвони зеленої Галактики. – Київ: Веселка, 1988. – С. 267–279.
- Тесленко О. Рапана старого Петера: повість // Сучасна фантастична повість. – Київ: Молодь, 1989. – С. 265–302.

– Тесленко О. Решта залежить від вашої уяви: повість // Гостинець для президента. – Київ: Радянський письменник, 1989. – С. 249–374.

– Тесленко О. Живий рис: оповідання // Ризиконавти. – Київ: Веселка, 1990. – С. 39–58.

– Тесленко О. Місяця срібний ріжок; Колесо; В моєму серці немає зла: оповідання // Сучасне фантастичне оповідання. – Київ: Молодь, 1990. – С. 170–206.

– Тесленко О. Гідне уваги зникає безповоротно: оповідання // Чашечка кави о другій. – Київ: Радянський письменник, 1991. – С. 272–285.

Окремі видання

– Тесленко О. К. Дозвольте народитися. – Київ: Молодь, 1979. – 144 с. – (Перша книга прозаїка). – 40 коп. – 50000 прим.

– Тесленко О. К. Кут паралельності. – Київ: Радянський письменник, 1982. – 232 с. – 65 коп. – 30000 прим.

– Тесленко О. К. Корида. – Київ: Молодь, 1983. – 120 с. – (Бібліотека юнацтва “Компас”. Пригоди. Подорожі. Фантастика). – 20 коп. – 30000 прим.

– Тесленко О. К. Викривлений простір. – Київ: Радянський письменник, 1985. – 208 с. – 65 коп. – 30000 прим.

– Тесленко О. К. Дьондюранг. – Київ: Веселка, 1987. – 248 с. – (Пригоди. Фантастика). – 45 коп. – 100000 прим.

– Тесленко О. К. Кам’яне яйце. – Київ: Радянський письменник, 1988. – 304 с. – 90 коп. – 65000 прим.

Не можна не згадати ще кількох імен російськомовних українських письменників, які залишили помітний слід в українській фантастиці. Вони публікували твори здебільшого російською мовою, але свій творчий шлях розпочинали в україномовних виданнях та видавництвах.

Володимир Іванович САВЧЕНКО (15 лютого 1933 – 23 січня 2005)

Народився в Полтаві, закінчив Московський енергетичний інститут. Працював в Інституті автоматики Держплану УРСР, в Інституті кібернетики АН УРСР, автор восьми зареєстрованих винаходів, трьох заявок і кількох наукових праць у галузі напівпровідників та мікроелектроніки. Писати фантастику почав ще студентом, першою публікацією стало оповідання “Навстречу звездам” у журналі “Знание – сила” (1955), перша фантастична книга – збірка “Чорні зорі” – вийшла в 1959 р. Майже всі його твори написані в “інженерському стилі”, де головним є докладний аналіз якого-небудь відкриття або винаходу. В. Савченко – автор кільканадцяти книжок фантастики, опублікованих переважно у великих московських видавництвах, та збірника творів у трьох томах. Кілька його книг вийшло українською мовою в перекладі з російської. Помер письменник у Києві в 2005 р.

Окремі видання

– Савченко В. І. Чорні зорі. – Київ: Дитвидав, 1959. – 224 с. – (У світі пригод). – 65000 прим.

– Савченко В. І. Назустріч зорям. – Київ: Молодь, 1960. – 84 с. – (Бібліотечка пригод та наукової фантастики). – 1 крб. 15 коп. – 57000 прим.

– Савченко В. І. Привид часу. – Київ: Молодь, 1964. – 124 с. – (Пригоди. Подорожі. Наукова фантастика). – 37 коп. – 30000 прим.

Український письменник-фантаст, прозаїк і поет **Ігор Маркович РОСОХОВАТ-СЬКИЙ** народився 30 серпня 1929 р. в місті Шпола Черкаської області. Закінчив факультет мови й літератури Київського педагогічного інституту ім. Горького. У фантастиці дебютував у 1958 р. оповіданням “Море, бушующее в нас...”. Науково-фантастичні твори І. Росоховатського відзначені преміями на республіканських, загальносоюзних і міжнародних конкурсах журналу “Техника – молодежи”, призом журналу “Уральский следопыт”. Головна тема письменника, що проходить практично через усю його творчість – це недосконалість людини. І. Росоховатський у кожному своєму творі шукав причини цього й пропонував шляхи, нехай поки що фантастичні, як змінити людину на краще. У 1960 р., починаючи з повісті “Смертныи и бессмертныи”, у його творчості з’явилася тема сигомів. Сигом – скорочена назва від словосполучення “синтегемо” – синтетична людина, що буде штучно створена у недалекому майбутньому – в ХХІ столітті. Автор припускав, що сигоми стануть наступним етапом людської еволюції.

Зараз Ігор Росоховатський мешкає у Києві. Українською мовою видано майже десяток його книжок.

Окремі видання

– Росоховатський І. М. Стрілки годинника. – Київ, 1964. – 48 с. – (Товариство “Знання” УРСР. Серія 6. № 12. Для вдумливого, допитливого. 12). – 7 коп. – 25000 прим.

– Росоховатський І. М. Справа командора. – Київ: Веселка, 1967. – 140 с. – (Наукова фантастика). – 24 коп. – 30000 прим.

– Росоховатський І. М. Яким ти повернешся? – Київ: Молодь, 1970. – 140 с. – 18 коп. – 30000 прим.

– Росоховатський І. М. Ураган. – Київ: Молодь, 1977. – 170 с. – (Компас). – 57 коп. – 30000 прим.

– Росоховатський І. М. У підводних печерах. – Київ: Веселка, 1979. – 224 с. – (Пригоди. Фантастика). – 35 коп. – 65000 прим.

– Росоховатський І. М. Зворотний зв’язок. – Київ: Веселка, 1983. – 184 с. – (Пригоди. Фантастика). – 35 коп. – 65000 прим.

– Росоховатський І. М. Можливість відповіді. – Київ: Молодь, 1986. – 272 с. – (Компас).

– Росоховатський І. М. Останній сигнал. – Київ: Молодь, 1989. – 480 с. – (Компас). – 2 крб. – 100000 прим.

Письменник-фантаст і сценарист **Андрій Всеволодович ДМИТРУК** народився 10 липня 1947 р. в Києві. Закінчив сценарний факультет Всесоюзного державного інституту кінематографії (Москва), написав близько сотні сценаріїв науково-популярних, документальних і художніх фільмів. Перша публікація – оповідання “Міраж” (1963). Активно публікувався в 1970–1980-х рр., написав кілька десятків оповідань. Усього випустив чотири фантастичні збірки, з яких дві – українською мовою. Після 1991 р. друкувався лише епізодично, однак видав роман на фантастичну тематику російською мовою “Битва богів”. Зараз працює на телебаченні як автор телепрограм. Від початку 2000-х кілька років був заступником головного редактора української редакції журналу “Вокруг света”, а з 2006 р. – засновник і головний редактор журналу “Искатель. Украина”.

Окремі видання

– Дмитрук А. В. Велика місія цивілізаторів. – Київ: Веселка, 1967. – 116 с. – (Наукова фантастика). – 22 коп. – 30000 прим.

– Дмитрук А. В. Аурентина. – Київ: Веселка, 1982. – 144 с. – (Пригоди. Фантастика). – 65000 прим. – 30 коп.

Леонід Миколайович ПАНАСЕНКО народився в селі Перковичі Волинської області у 1949 р. Учився в школі-інтернаті в Луцьку, потім у Любитівському дитячому будинку. Закінчив факультет журналістики Київського державного університету імені Т. Шевченка. Працював редактором дніпропетровського видавництва “Промінь”. Перша публікація фантастики відбулася в 1967 р. українською мовою в республіканській пресі. Перша книга – “Майстерня для безсмертних” – вийшла у 1978 р. також українською мовою. Після цього писав і видавався тільки російською. Помер 10 березня 2011 р.

Окремі видання

– Панасенко Л. М. Майстерня для безсмертних. – Дніпропетровськ: Промінь, 1978. – 168 с. – 55 коп. – 15000 прим.

КІНЕЦЬ РАДЯНСЬКОЇ ДОБИ В УКРАЇНСЬКІЙ ФАНТАСТИЦІ

Наприкінці радянського періоду в історії України, на зламі періоду “застою” і “перебудовних” часів в українській фантастиці з’являються нові імена. Видавництва “Веселка” та “Молодь” починають інтенсивніше видавати книжки молодих авторів, зокрема, виходять роман Лариси Копань “Пульсари” (1983), збірки оповідань Михайла Ларіна “Формула щастя” (1983), Дмитра Глушенка “Половання на мустангів” (1983), Петра Коломійця “День сірої хвилі” (1984), Миколи Головіна “Дисертаційний прорухунок” (1985) тощо. Із цієї новітньої хвилі українських фантастів виокремимо найвизначніші імена.

Наталія Іванівна КОНОТОПЕЦЬ (21 вересня 1947)

Українська письменниця та науковець. Народилася в селі Любитів Ковельського району Волинської області в родині вчителів. Закінчила біологічний факультет Київського державного університету імені Т. Шевченка. Працювала в Ботанічному саду Академії наук УРСР, потім – науковим співробітником на кафедрі біофізики Київського університету. Член Національної Спілки письменників України. Лауреат премії “Благовіст”. Мешкає у Києві.

Перші фантастичні оповідання Н. Конотопець написала й навіть опублікувала, ще будучи школяркою (перша публікація – у 1963 р.). Друкувалася в газеті “Зірка”, журналах “Піонерія”, “Знання та праця” й інших. У 1984 р. Н. Конотопець опублікувала у центральному українському видавництві “Радянський письменник” збірник фантастичних оповідань “Відпочинок на Ортені”, де були майже всі твори цього жанру, які вона написала на той час. У її літературному доробку є також фантастична повість “Душа речей”, опублікована в журналі “Жовтень” у 1989 р.

Публікації в періодиці

– Конотопець Н., Яремчук Г. Чужий: оповідання // Знання та праця. – 1965. – № 4. – С. 20–21.

– Конотопець Н. Несподіванка: оповідання // Знання та праця. – 1965. – № 10. – С. 16–17.

– Конотопець Н. Діамант: оповідання // Знання та праця. – 1968. – № 7. – С. 22–26.

– Конотопець Н. Соняшник: оповідання // Знання та праця. – 1976. – № 3. – С. 22–26.

– Конотопець Н. Додому: оповідання // Знання та праця. – 1977. – № 9. – С. 22–24.

– Конотопець Н. Відпочинок на Ортені: уривки з повісті // Наука і суспільство. – 1982. – № 2. – С. 52–57; № 3. – С. 53–58; № 4. – С. 52–59.

– Конотопець Н. Ласо Берта: оповідання // Наука і суспільство. – 1983. – № 3. – С. 54–58.

– Конотопець Н. Душа речей: повість // Жовтень. – 1989. – № 4. – С. 44–54.

Публікації у збірниках

– Конотопець Н. Додому: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 79. – Київ: Молодь, 1979. – С. 165–175.

– Конотопець Н. Ласо Берта: оповідання // Пригодницько-фантастичні оповідання. – Київ: Молодь, 1988. – С. 66–79.

– Конотопець Н. Додому: оповідання // Сучасне фантастичне оповідання. – Київ: Молодь, 1990. – С. 51–62.

– Конотопець Н. Душа речей: повість // Конотопець Н. Короткі екскурсії у минуле. – Київ: Молодь, 1990. – С. 91–120.

Окремі видання

– Конотопець Н. І. Відпочинок на Ортені. – Київ: Радянський письменник, 1984. – 184 с. – 60 коп. – 30000 прим.

Віктор Іванович ПОЛОЖІЙ (11 серпня 1949 – 21 травня 2004)

Український прозаїк, літературознавець, кіносценарист. Народився в селі Старозінів Білопільського району Сумської області. Навчався на філологічному факультеті Київського державного університету імені Т. Шевченка. Після закінчення навчання працював у школі на Волині, потім в Інституті літератури АН України, завідував відділом прози в журналі “Київ”, а у 1985 р. став головним редактором кіностудії імені О. Довженка, згодом – редактором об’єднання “Земля” на тій само кіностудії.

На початку 1980-х рр. молодий письменник опублікував перший роман “Попіл на рани”, далі вийшли наступні кілька книжок. Став лауреатом престижної тоді премії імені Павла Усенка, був лауреатом премії імені Горького. Твори В. Положія видавалися в Москві, де отримали кілька почесних відзнак, були перекладені англійською, іспанською, болгарською, словацькою мовами.

У фантастиці В. Положія дебютував оповіданням “Щось негаразд...” (1980). А через шість років у серії “Компас” київського видавництва “Молодь” вийшла збірка фантастичних повістей та оповідань письменника “Сонячний вітер”. Крім цього, він став укладачем збірок “Пригоди, подорожі, фантастика – 80” і “Пригоди, подорожі, фантастика – 84”, був рецензентом збірника “Пригоди, подорожі, фантастика – 86”.

Публікації в періодиці

– Положія В. Човен у тумані: оповідання // Наука і суспільство. – 1981. – № 6. – С. 56–59.

Публікації у збірниках

- Положій В. Щось негарзд...: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 80. – Київ: Молодь, 1980. – С. 91–128.
- Положій В. Човен у тумані: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 82. – Київ: Молодь, 1982. – С. 229–238.
- Положій В. Планета з діркою: оповідання // Пригодницько-фантастичні оповідання. – Київ: Молодь, 1988. – С. 29–32.
- Положій В. Щось негарзд...: повість // Сучасна фантастична повість. – Київ: Молодь, 1989. – С. 79–114.

Окремі видання

- Положій В. І. Сонячний вітер. – Київ: Молодь, 1986. – 160 с. – (Компас). – 60 коп. – 35000 прим.

Володимир Аполлінарійович ЗАЄЦЬ (9 вересня 1950 – 20 грудня 2002)

Український письменник-фантаст. Закінчив Київський медичний інститут за спеціальністю лікар-педіатр.

Літературний дебют В. Зайця почався з гуморески, яку він приніс до редакції журналу “Перець” у 1972 р. Перше науково-фантастичне оповідання “Оповідки старого космогатора” було опубліковане російською мовою 1978 р. у збірці “Фантастика – 78” московського видавництва “Молодая гвардия”. Після цього його фантастичні твори майже щороку (до кінця 1980-х) виходили українською та російською мовами у київських та московських збірниках фантастики.

Науково-фантастичні оповідання В. Зайця написані здебільшого у сатиричній та гумористичній манері, а також розповідають про винаходи й відкриття, пов’язані із загадовими явищами психіки. Вони склали дві україномовні збірки письменника – “Машина забуття” і “Темпонавти”. Остання його книжка – фантастична збірка “Тяжелые тени” – вийшла російською мовою.

Останні роки В. Заєць працював лікарем у Ємені. Трагічно загинув за нез’ясованих обставин.

Публікації у збірниках

- Заєць В. Дід Патратій: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 80. – Київ: Молодь, 1980. – С. 66–72.
- Заєць В. Двійка із співів: оповідання-жарт // Пригоди, подорожі, фантастика – 80. – Київ: Молодь, 1980. – С. 216–221.
- Заєць В. Не досягнувши межі: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 81. – Київ: Молодь, 1981. – С. 104–112.
- Заєць В. Темпонавти – так їх назвуть: оповідання // Атланти з планети Земля. – Київ: Веселка, 1981. – С. 71–85.
- Заєць В. Трансплантація: оповідання // Атланти з планети Земля. – Київ: Веселка, 1981. – С. 150–158.
- Заєць В. Місто, якого не було: повість // Пригоди, подорожі, фантастика – 85. – Київ: Молодь, 1985. – С. 130–167.
- Заєць В. Втеча: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 88. – Київ: Молодь, 1988. – С. 214–231.
- Заєць В. Палеонтологи: оповідання // Пригодницько-фантастичні оповідання. – Київ: Молодь, 1988. – С. 163–168.

– Заєць В. Досліди – вік ХХ: оповідання // Гостинець для президента. – Київ: Радянський письменник, 1989. – С. 195–209.

– Заєць В. Глухомань: оповідання // Гостинець для президента. – Київ: Радянський письменник, 1989. – С. 210–219.

– Заєць В. Світове зло: оповідання // Ризиконавти. – Київ: Веселка, 1990. – С. 59–68.

Окремі видання

– Заєць В. А. Машина забуття. – Київ: Молодь, 1982. – 128 с. – (Компас). – 50 коп. – 30000 прим.

– Заєць В. А. Темпонавти. – Київ: Веселка, 1986. – 232 с. – (Пригоди. Фантастика). – 115000 прим.

Юрій Павлович ВИННИЧУК (18 березня 1952)

Український поет, прозаїк, гуморист, сценарист, режисер і журналіст. Народився в Івано-Франківську в родині лікаря. Після школи вступив до Івано-Франківського педагогічного інституту на філологічний факультет, який закінчив у 1973 р. Через рік переїхав до Львова, працював на різних роботах. У 1987 р. організував естрадну групу “Не журись!”, з якою гастролював і для якої писав пісні та сценарії. У 1991–1994 рр. Ю. Винничук працював редактором відділу містики та сенсації надзвичайно популярної тоді львівської газети “Post-Поступ”, у 1995–1997 рр. – головним редактором газети “Гульвіса” (Львів), у 1998–1999 рр. – редактором відділу газети “Поступ”. За щотижневу сторінку Юзя Обсерватора у 1999 р. він одержав титул “Галицький лицар”, водночас через неї мусив пережити більше десяти судових процесів.

Перші вірші Ю. Винничук почав друкувати в 1971–1973 рр. Щоправда, після того, як у 1974 р. у нього вдома відбувся обшук, в публікаціях настала перерва. Однак уже з 1981 р. почали з’являтися критичні статті та переклади Винничука практично у всіх українських часописах. У 1985 р. він здав до видавництва “Радянський письменник” збірку прози, яка вийшла друком 1991 р. у серії “Перша книжка прозаїка” під назвою “Спалах”. Її можна вважати першою книжкою фантастики популярного сьогодні автора.

Літературна діяльність Ю. Винничука багатогранна: він – автор збірки поезій, еротичних повістей, краєзнавчих книг, фітологічної енциклопедії тощо. Його роман “Весняні ігри в осінніх садах” став переможцем конкурсу Бі-Бі-Сі на крашу українську книгу 2005 року. Ю. Винничук – упорядник антологій української фантастики ХІХ ст. “Огнений змії” та “Огняний змії”, української літературної казки ХІХ ст. “Срібна книга казок”, серії книг “Юрій Винничук презентує”, “Казкова скарбниця”. Його твори виходили у перекладах у Великобританії, Аргентині, Білорусі, Канаді, Німеччині, Польщі, Сербії, США, Франції, Хорватії, Чехії, за його казками знято два мультфільми. Крім того, письменник сам перекладає з багатьох мов.

До фантастики Ю. Винничука, окрім вже згаданого “Спалаху”, можна віднести збірки “Вікна застигло часу” та “Місце для Дракона”, роман “Мальва Ланда”. Остання книжка стала переможцем у номінації “Сучасна художня проза” рейтингового дослідження “Книжка року – 2003”, а також отримала премію Міжнародного фестивалю фантастики “Портал – 2004”. Варто також згадати про жваву реакцію читачів, яку спричинила у 1992 р. публікація фантастичної повісті Ю. Винничука “Ласкаво просимо в Щуроград”. Сам пан Юрій не дуже любить називати себе фантастом, однак сьогодні уявити українську фантастику без його творчості просто неможливо.

Публікації в періодиці

- Винничук Ю. Арканум: оповідання // Сучасність (Мюнхен). – 1990. – Чис. 5. – С. 17–25.
- Винничук Ю. Ласкаво просимо в Щуороград: повість // Сучасність. – 1992. – № 2. – С. 21–58.
- Винничук Ю. Мальва Ланда: роман // Сучасність. – 2000. – № 2. – С. 9–46; № 3. – С. 38–73; 2001. – № 10. – С. 9–60; № 11. – С. 7–71.

Публікації у збірниках

- Винничук Ю. Ги-ги-и: оповідання; Ласкаво просимо в Щуороград: повість // Антологія українського жаху. – Київ: Асоціація підтримки української популярної літератури, 2000. – С. 437–489.

Окремі видання

- Винничук Ю. П. Спалах. – Київ: Радянський письменник, 1990. – 352 с. – (Перша книжка прозаїка).
- Винничук Ю. П. Вікна застиглого часу. – Львів: Піраміда, 2001. – 256 с.
- Винничук Ю. П. Місце для дракона. – Львів: Піраміда, 2002. – 256 с.
- Винничук Ю. П. Мальва Ланда. – Львів: Піраміда, 2003. – 540 с.
- Винничук Ю. П. Мальва Ланда. – Львів: Піраміда, 2007. – 428 с.
- Винничук Ю. П. Вікна застиглого часу. – Львів: ЛА “Піраміда”, 2008. – 248 с.

Наталія Лук’янівна ГАЙДАМАКА (24 грудня 1952)

Українська письменниця. Народилася в Києві в родині науковців-біологів. У дитинстві та в юності писала вірші й казки, друкувалася в молодіжній пресі. У 1975 р. закінчила філологічний факультет Київського державного університету імені Т. Шевченка. Після закінчення вишу працювала в школі. Але згодом відчула потребу реалізувати себе в роботі, безпосередньо пов’язаній з літературною творчістю. Співпрацювала як літредактор та перекладач, а також як літературний працівник із різними видавництвами та періодичними виданнями. Мешкає у Києві.

Фантастикою захоплювалася змалку, врешті спробувала написати щось і сама. Перше оповідання “Тільки три кроки” побачило світ у журналі “Знання та праця” 1988 р. У 1990 р. у видавництві “Молодь” вийшла книга “Позначена блискавицею”, оповідання друкувалися у збірниках та періодиці. Для творчості Н. Гайдамаки характерні своєрідна система образності, ліричність і поетичність викладу, тяжіння до притчі та вирішення складних проблем морально-етичного плану. Варто зазначити, що оповідання Наталі Гайдамаки “Полонянка”, яке, до речі, сама авторка вважає для себе найбільш показовим, рекомендовано для факультативного вивчення в середній школі.

Публікації в періодиці

- Гайдамака Н. Тільки три кроки: оповідання // Знання та праця. – 1988. – № 6. – С. 24–25.
- Гайдамака Н. Полонянка: оповідання // Україна. – 1990. – № 18. – С. 10–12.
- Гайдамака Н. Краєвид на чорному тлі: оповідання // Дніпро. – 1990. – № 8. – С. 53–62.
- Гайдамака Н. А хто зріже гілку...: оповідання // УФО (Український фантастичний оглядач). – 2008. – № 1. – С. 12–14.
- Гайдамака Н. Стережіться конвалій!: оповідання // УФО (Український фантастичний оглядач). – 2008. – № 4. – С. 23–24.

Публікації у збірниках

– Гайдамака Н. Полонянка // Сучасне фантастичне оповідання. – Київ: Молодь, 1990. – С. 27–36.

Окремі видання

– Гайдамака Н. Л. Позначена блискавицею. – Київ: Молодь, 1990. – 144 с. – (Компас). – 65 000 прим.

Галина Василівна ПАГУТЯК (26 липня 1958)

Українська письменниця і журналіст. Народилася в селі Заколоти Дрогобицького району Львівської області. Закінчила філологічний факультет Київського державного університету імені Т. Шевченка. Працювала вчителем української мови й літератури у сільській школі неподалік від Чорнобиля (ще перед тим, як трапилась аварія), науковим співробітником Дрогобицького краєзнавчого музею, викладала в гімназії, працювала у Львівській картинній галереї. Мешкає і працює письменниця у Львові.

Літературний дебют Г. Пагутяк відбувся 1981 р., коли в журналі “Дніпро” було опубліковано її повість “Діти”. Під тією ж назвою з’явилася й перша збірка прози у видавництві “Радянський письменник”. Там само 1986 р. побачив світ роман “Господар”, який сама авторка означила як фантастичний.

В 2003 р. Г. Пагутяк публікує роман “Писар Східних Воріт Притулку”, дія якого відбувається у вигаданому місці під назвою Притулок, а сюжет наповнений містикою і фантастикою. 2005 р. у світ вийшов фантастичний роман для підлітків “Королівство”, а за рік – ще один історико-фантастичний роман “Слуга з Добромиля”, який одержав премію “Найкраща книжка 2007 року” Київського книжкового форуму та увійшов до переліку найкращих книг XIV Форуму видавців у Львові 2007 р. За ще один фантастичний роман для підлітків “Книгоноші з Королівства” (2007) Г. Пагутяк одержала премію “Портал – 2008” за найкращу книжку українською мовою. Нарешті, 2009 р. вийшов її черговий фантастичний роман – “Урізка готика”.

Публікації в періодиці

– Пагутяк Г. Писар Східних Воріт Притулку: роман // Сучасність. – 2002. – № 9. – С. 10–55; № 10. – С. 6–50.

– Пагутяк Г. Урізка готика: роман // Кур’єр Кривбасу. – 2006. – №№ 8–10.

– Пагутяк Г. Писар західних воріт притулку: роман // Дзвін. – 2006. – № 7. – С. 24–99.

– Пагутяк Г. Слуга з Добромиля: уривок з роману // Дзвін. – 2006. – № 9. – С. 30–67.

Публікації у збірниках

– Пагутяк Г. Лялечка і Мацько: повість // Пагутяк Г. Діти. – Київ: Радянський письменник, 1982. – С. 137–218.

– Пагутяк Г. Видіння Орфея: оповідання // Сучасне фантастичне оповідання. – Київ: Молодь, 1990. – С. 71–78.

Окремі видання

– Пагутяк Г. В. Господар. – Київ: Радянський письменник, 1986. – 200 с. – 90 коп. – 65000 прим.

– Пагутяк Г. В. Писар Східних Воріт Притулку. – Львів: Піраміда, 2003. – 176 с.

– Пагутяк Г. В. Королівство. – Тернопіль: Джура, 2005. – 287 с.

– Пагутяк Г. В. Слуга з Добромиля. – Київ: Дуліби, 2006. – 336 с.

- Пагутяк Г. В. Книгоноші з Королівства. – Тернопіль: Джура, 2007. – 168 с.
– Пагутяк Г. В. Уриська готика. – Київ: Дуліби, 2009. – 352 с.

Варто також згадати ще кілька імен українських фантастів цього періоду.

Олександр Петрович ЄМЧЕНКО (1 серпня 1945 – 31 жовтня 2002). Український письменник та популяризатор науки. Народився у селі Новокам'янка Куйбишевського району Запорізької області. У 1969 р. закінчив заочне відділення факультету журналістики Київського державного університету імені Т. Шевченка. Працював літпрацівником, газетярем, редактором. Йому належить збірка науково-популярних етюдів про планети Сонячної системи “Піраміда Сонця” (Київ: Молодь, 1991), куди було вкраплено кілька науково-фантастичних оповідань.

Публікації в періодиці

- Ємченко О. Із сонця чорного ніч струменить: оповідання // Наука і суспільство. – 1990. – № 6. – С. 77–83.
– Ємченко О. Троянда холоду: оповідання // Оберіг. – 1992. – № 1. – С. 5–24.
– Ємченко О. Петля часу: оповідання // Оберіг. – 1992. – № 2. – С. 58–72.
– Ємченко О. Змія ілюзії: оповідання // Наука – Фантастика. – 1993. – № 2. – С. 7–11; № 3–4. – С. 3–8.

Публікації у збірниках

- Ємченко О. Сонячний грім; Десята заповідь; Полонені астероїда; Морок життя: оповідання // Ємченко О. П. Піраміда Сонця. – Київ: Молодь, 1991. – С. 21–34; 51–57; 90–93; 112–126.

Ярослав Олексійович ПАВЛЮК (11 березня 1955 – 2 грудня 2008). Український письменник і журналіст. Народився в місті Буську Львівської області. Закінчив факультет автоматики Львівського політехнічного інституту і чотири курси заочного відділення факультету журналістики Львівського державного університету імені І. Франка. Працював молодшим науковим співробітником у науково-дослідному інституті, тренером з легкої атлетики, кореспондентом районної газети, директором відділення Українського літературного фонду. Публікувався в обласній і республіканській періодиці, журналі “Жовтень”, альманасі “Вітрила”. Автор восьми книг, серед яких і професійні та докладні розвідки у царині філософії, і осмислення історичної та сучасної ситуації, і дитячі казки, і сучасна проза. До жанру фантастики належать дві повісті Ярослава Павлюка – “Фільмар” (1989) та її продовження “Айлен” (1990), що увійшли до збірок “Фільмар” і “Ракурс”. Помер у Львові.

Публікації у збірниках

- Павлюк Я. Фільмар: повість // Павлюк Я. Фільмар. – Київ: Радянський письменник, 1989. – С. 249–332.
– Павлюк Я. Айлен: повість // Павлюк Я. Ракурс. – Львів: Каменярь, 1990.

Михайло Васильович ЛАРІН (28 березня 1949). Український письменник та журналіст, автор фантастичних та детективних творів, перекладач з польської мови. Закінчив філологічний факультет Дніпропетровського державного університету, працював у пресі. У 1983 р. видав збірку фантастичних оповідань “Формула щастя”, згодом публікувався у колективних збірниках. На початку 1990-х рр. М. Ларін був

редактором дніпропетровського публіцистичного і літературно-художнього журналу “Кентавр”. Мешкає письменник у Дніпропетровську, працює директором видавництва “ИМАПресс”.

Публікації в періодиці

– Ларін М. Перший гість: оповідання // Знання та праця. – 1977. – № 2.

– Ларін М. Здрастуй, це я: оповідання // Знання та праця. – 1979. – № 1.

– Ларін М. Жарт: оповідання // Оберіг. – 1992. – № 2. – С. 73–75.

Публікації у збірниках:

– Ларін М. Ліки від самотності: оповідання // Атланти з планети Земля. – Київ: Веселка, 1981. – С. 202–206.

– Ларін М. Допінг: оповідання // Ризиконавти. – Київ: Веселка, 1990. – С. 129–136.

– Ларін М. Соната для майбутнього: повість // Пергамент старого Теренція. – Дніпропетровськ: Промінь, 1990. – С. 113–135.

– Ларін М. Недвигайлов міняє паспорт: оповідання // Борисфен – 90. – Дніпропетровськ: Січ, 1991. – С. 117–140.

– Ларін М. Прийшлий: оповідання // Альманах фантастики – 91. – Дніпропетровськ: Вид-во т-ва “Знання” України, Дніпропетровський філіал, 1991. – С. 57–81.

Окремі видання

– Ларін М. В. Формула щастя. – Київ: Молодь, 1983. – 104 с. – (Компас). – 40 коп. – 30000 прим.

Неможливо також обійти увагою ім’я української письменниці-фантаста **Людмили Петрівни КОЗИНЕЦЬ (28 лютого 1953 – 15 березня 2003)**. Народилася вона у Красноярську, до середньої школи ходила в місті Ош (Киргизія), а завершила навчання у 1980 р., закінчивши філологічний факультет Сімферопольського державного університету. Працювала в редакції газети, у видавництві, у відділенні Всесоюзного агентства з авторських прав. Певний час жила в Києві, а 1997 р. переїхала до Сімферополя. У жанрі фантастики Л. Козинець написала кілька десятків оповідань, дві повісті та роман. Вона – лауреат премії “Єврокону”, призу “Чумацький шлях”, її твори друкувалися в Польщі, Німеччині, Великобританії, Франції, Іспанії та інших країнах. Ім’я Л. Козинець присвоєно премії міжнародного семінару фантастики в Партеніті. На жаль, книжок українською мовою у письменниці немає, проте кілька оповідань, які потім увійшли до її дебютної збірки “Разорванная цепь” (Київ: Молодь, 1990), було опубліковано у збірниках “Пригоди, подорожі, фантастика – 85”, “Пригоди, подорожі, фантастика – 88”, “Пригодницько-фантастичні оповідання”, “Ризиконавти”. На початку 2003 р. Л. Козинець раптово померла.

Публікації в періодиці

– Козинець Л. Легенда про Фенікса: оповідання // Дніпро. – 1986. – № 7. – С. 30–34.

– Козинець Л. Чорна чаша: Фантастичне оповідання // Наука – Фантастика. – 1991. – № 5. – С. 21–24.

– Козинець Л. Я не знаю...: Фантастичне оповідання // Наука – Фантастика. – 1992. – № 3–4. – С. 21–23.

Публікації у збірниках

– Козинець Л. Я йду!: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 85. – Київ: Молодь, 1985. – С. 168–177.

- Козинець Л. Було, є і буде...: оповідання // Пригоди, подорожі, фантастика – 88. – Київ: Молодь, 1988. – С. 150–164.
- Козинець Л. Кошик мильних бульок: оповідання // Пригодницько-фантастичні оповідання. – Київ: Молодь, 1988. – С. 104–108.
- Козинець Л. Десантник: оповідання // Ризиконавти. – Київ: Веселка, 1990. – С. 137–150.

У 1991 р. після розпаду Радянського Союзу та остаточного краху глобальної комуністичної системи наша країна здобула незалежність. Перед українською фантастикою, нарешті позбавленою ідеологічних шор та цензурних рамок, здавалось би, відкрилися небачені досі перспективи розвитку та виходу на новий якісний рівень. Однак, на жаль, усі сподівання виявилися марними. Ніхто не міг передбачити, що незабаром фантастика, яка має такі давні традиції, на два десятиліття зануриться у стан практично цілковитого анабіозу...

ЛІТЕРАТУРА

1. Валентин Чемерис [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrlit.vp.ua/biography/chemeris1.html>.
2. Васильківський О. Хліб для подорожного: [Передмова] // Зима О. В. День на роздуми. – Київ: Радянський письменник, 1987. – С. 5–10.
3. Габор В. Галина Пагутяк – прозаїк, есеїст // Незнайомі: Антологія української “жіночої” есеїстики другої половини ХХ – початку ХХІ ст. – Львів: ЛА “Піраміда”, 2005. – С. 426–429.
4. Земні дороги межують з космічними: [Інтерв’ю з Олександром Ємченком] // Наука – Фантастика. – 1993. – № 2. – С. 4–6.
5. Карацупа В., Левченко О. Минуле української фантастики // Український фантастичний оглядач (УФО). – Львів: ВД “Панорама”, 2007. – № 2. – С. 46–55; 2008. – № 1. – С. 44–51; № 2. – С. 54–60; № 3. – С. 52–60; № 4. – С. 48–55; 2009. – № 1. – С. 52–58; № 2. – С. 85–91; № 3. – С. 66–71; № 4. – С. 52–59.
6. Письменники Радянської України. 1917–1987: біобібліографічний довідник / упор. В. К. Коваль, В. П. Павловська. – Київ: Радянський письменник, 1988. – 701 с.
7. Письменники Радянської України: біобібліографічний словник / упор. О. Килимник, О. Петровський. – Київ: Радянський письменник, 1970. – 512 с.
8. Полонський Радій Федорович, письменник // Вихованці Харківського університету: біобібліографічний довідник / автори-укладачі Б. П. Зайцев, В. І. Кадеєв, С. М. Куделко та ін. – Харків: Авто-Енергія, 2004. – С. 156.
9. Романчук О. Повернення на Інкану: [Спогади про письменника-фантаста Олександра Тесленка] // Світ пригод. – 2003. – № 2. – С. 35–36.
10. Романчук Олег Костянтинович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/faculty/jur/kaf_up/index%20Romanchuk.htm.
11. Славинський М. Творець Інкани: [Спогади про письменника-фантаста Олександра Тесленка] // Світ пригод. – 2003. – № 2. – С. 37–39.
12. Соболь В. О. Наукова фантастика Віктора Савченка // Актуальні проблеми слов’янської філології: міжвузівський зб. наук. праць. – Київ; Ніжин: ТОВ “Аспект – Поліграф”, 2006. – Вип. XI: Лінгвістика і літературознавство. – С. 472–477.
13. Чабан А. Із теплими спогадами: [Про редактора газети “Молодь Черкашини” В. І. Грибенка] // Молодь Черкашини. – 2010. – № 7. – С. 3–4.

14. Шкляр В. Останнього рядка початок: [Пам'яті Віктора Положія] // Літературна Україна. – 2009. – 1 жовтня. – С. 6.

15. Юрій Щербак: “Захищав і захищаю національні інтереси незалежної України” // Діалоги в універсумі. – Львів: Універсум, 2001. – С. 133–147.

16. Юрій Ячейкін // Дивосвіт “Веселки”: Антологія літератури для дітей та юнацтва в трьох томах. – Київ: Веселка, 2005. – Т. 3. – С. 116–117.

17. Якубовська М. Помститься Україні любов'ю, або Реквієм за втраченим поколінням? [Літературний портрет Ярослава Павлюка] // Якубовська М. С. У дзеркалі слова. – Львів: Каменярь, 2005. – С. 134–143.

UKRAINIAN SCIENCE FICTION OF THE SECOND HALF OF XX CENTURY IN PERIODICALS AND BOOKS

Vitalii KARATSUPA *, Oleksandr LEVCHENKO **

* Ukrtelecom JSC, 19/59, Mazin Str., Berdians'k, 71100, Ukraine,
e-mail: archivsf@gmail.com

** L'viv Polytechnic National University,
12, Stepan Bandera Str., L'viv, 79013, Ukraine, e-mail: levch@lp.edu.ua

This article presents the results of the research of the Ukrainian-language publications of the Ukrainian science fiction of the second half of XX century. It briefly analyzes life and works of the most prominent Ukrainian science fiction writers and lists their works published in periodicals and books.

Keywords: Ukrainian science fiction, bibliography.

УКРАИНСКАЯ ФАНТАСТИКА ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВЕКА В ПЕРИОДИКЕ И КНИЖНЫХ ИЗДАНИЯХ

Віталій КАРАЦУПА *, Олександр ЛЕВЧЕНКО **

* ПАО “Укртелеком”, ул. Мазина, 19/59, г. Бердянск, 71100,
e-mail: archivsf@gmail.com

** Национальный университет “Львовская политехника”,
ул. Ст. Бандеры, 12, г. Львов, Украина, 79013, e-mail: levch@lp.edu.ua

В работе представлены результаты исследования украиноязычных публикаций украинской фантастики второй половины XX века. Кратко проанализированы жизнь и творчество наиболее известных украинских писателей, работавших в жанре фантастики, представлено списки их произведений, опубликованных в периодике и отдельными книжными изданиями.

Ключевые слова: украинская фантастика, библиография.

Стаття надійшла до редколегії 21. 11. 2011

Прийнята до друку 2. 07. 2012